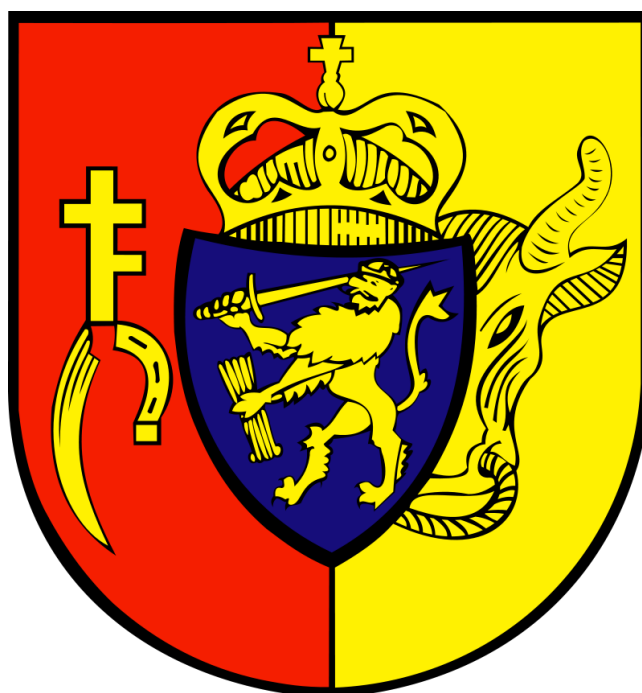

Załącznik do Uchwały nr
z dnia
w sprawie przyjęcia
Aktualizacji Strategii
Rozwiązywania Problemów
Społecznych dla Gminy Stęszew
na lata 2019-2025

**Aktualizacja
Strategii Rozwiązywania
Problemów Społecznych
dla Gminy Stęszew
na lata 2019-2025**

1.	CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1.1	STRUKTURA DOKUMENTU.....	4
1.2	PODSTAWY PRAWNE	5
1.3	PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE	7
1.3.1	DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE	7
1.3.2	DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE.....	11
2.	CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	13
2.1	POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA	13
2.2	DEMOGRAFIA.....	14
2.3	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	19
2.3.1	EDUKACJA	19
2.3.2	OPIEKA ZDROWOTNA	20
2.4	PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	22
2.4.1	PROBLEMY NA RYNKU PRACY.....	25
2.4.2	BEZDOMNOŚĆ.....	26
2.4.3	SYTUACJA DZIECI I RODZINY	27
2.4.4	UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	28
2.4.5	SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	33
2.4.6	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	35
2.5	ANALIZA SWOT	36
2.6	ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	41
2.7	PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	42
3.	CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	43
3.1	MISJA.....	43
3.2	CELE STRATEGICZNE	44
3.2.1	CEL STRATEGICZNY 1 – WZMACNIANIE PRAWIDŁOWEJ ROLI RODZINY	44

3.2.2	CEL STRATEGICZNY 2 – AKTYWIZACJA ŚRODOWISKA NA RZECZ OGRANICZANIA WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO	46
3.2.3	CEL STRATEGICZNY 3 – PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI SPOŁECZNOŚCI I OSÓB ZWIĄZANYCH Z ROZWOJEM SPOŁECZNYM	48
3.3	METODY WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	49
4.	SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	51

1. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1.1 STRUKTURA DOKUMENTU

Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stęszew dotyczy wieloletniego dokumentu programowego, który obejmuje szereg działań i dziedzin polityki społecznej. Odpowiednio przygotowany i wdrożony dokument ma doprowadzić do stopniowego eliminowania kluczowych problemów społecznych.

Przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym stoją do rozwiązania trudne problemy. Dysproporcje dochodowe rodzin, zjawiska związane ze sferą ubóstwa, problemy egzystencji osób samotnych i niepełnosprawnych oraz rosnącej liczby osób starszych. Te wszystkie zjawiska tworzą mieszaninę problemów społecznych, które silnie współdecydują o sposobie odczuwania jakości życia przez społeczność lokalną. Funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką jest gmina, zależy od skuteczności ich rozwiązywania.

Podejście do problemów sfery społecznej zaprezentowane w Aktualizacji Strategii pozwala na przyjęcie rozwiązań w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych na terenie gminy.

Aktualizacja Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stęszew składa się z trzech części, tj. części wprowadzającej, diagnostycznej i części programowej.

- I. Część wprowadzająca zawiera elementarne informacje dotyczące konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. W tym rozdziale przybliżono również związek z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.
- II. Część diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę. Wiedza ta została oparta zgromadzona na podstawie analizy danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem

działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej.

- III. Część programowa zawiera najważniejsze założenia zaktualizowanej polityki społecznej gminy. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, programów operacyjnych i działań. Wskazano również podmioty realizujące strategię, współdziałające oraz planowane źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Zaprezentowano także sposoby wdrażania Strategii oraz prowadzenie monitoringu i realizacji.

Prace nad Aktualizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stęszew wymagały zaangażowania różnych osób i instytucji. Samorząd gminny oraz Ośrodek Pomocy Społecznej wytycza i zatwierdza działania – wykonalne technicznie, realne ekonomiczne i akceptowalne społecznie, ale nie mogą pozostać jedynymi ich realizatorami. Warunkiem powodzenia jest współpraca władz samorządowych przy realizacji zamierzeń zawartych w dokumencie z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się polityką społeczną takimi jak oświata, służba zdrowia, policja itp. Odpowiednio zaprojektowana i wprowadzona polityka społeczna stanowi inwestycję, która procentuje dla wszystkich mieszkańców, także nie objętych bezpośrednio jej interwencją.

Dokument niniejszy jest również wyrazem dążenia władz do zapewnienia mieszkańcom jak najlepszych warunków życia na jej terenie. Zaktualizowana Strategia ma szansę stać się nową jakością w relacjach pomiędzy uczestnikami życia społecznego na terenie gminy i pobudzić aktywność społeczną mieszkańców.

1.2 PODSTAWY PRAWNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie¹. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U z 2019 r. poz. 1507 ze zm.). Przewiduje on w ramach zadań własnych gminy opracowanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych zawierającej w szczególności:

- Diagnozę sytuacji społecznej;
- Prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- Określenie:

¹ Źródło informacji o dokumentach opisanych w rozdziale 2.1.- Internetowy System Aktów Prawnych: www.prawo.sejm.gov.pl

- Celów strategicznych projektowanych zmian;
- Kierunków niezbędnych działań;
- Sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych;
- Wskaźników realizacji działań.

Inne akty prawne, które mają wpływ na treść i kształt niniejszej Strategii to:

1. Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.).
2. Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholowi (Dz.U. z 2019 r. 730 ze zm.).
3. Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1111 ze zm.).
4. Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 752 ze zm.).
5. Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2019 r. poz. 730).
6. Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz. 852 ze zm.).
7. Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1622 ze zm.).
8. Ustawa z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 730 ze zm.).
9. Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1172 ze zm.).
10. Ustawa z 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1622 ze zm.).
11. Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2019 r. poz. 1570 ze zm.).
12. Ustawa z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1133 ze zm.).
13. Ustawa z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 924 ze zm.).
14. Ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1146 ze zm.).

15. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2019 r. poz. 730 ze zm.).

16. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 prawo energetyczne (Dz.U. z 2019 r. poz. 755 ze zm.).

17. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2019 r. poz. 473 ze zm.).

Podczas realizacji strategii należy śledzić akty wykonawcze oraz zmiany obowiązującego prawa.

1.3 PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Należy pamiętać, że zaktualizowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stęszew nie jest jedynym dokumentem w obszarze polityki społecznej, którego treść będzie dotyczyła mieszkańców. Oprócz innych dokumentów lokalnych analiza dokumentów programowych i strategicznych, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, oraz powiatowym pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym.

1.3.1 DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

„EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEMU WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU”

Głównym celem tego dokumentu jest powrót Europy po kryzysie na ścieżkę rozwoju, a następnie pozostanie na niej. Jej założenia to więcej miejsc pracy i wyższy standard życia mieszkańców Starego Kontynentu. Strategia pokazuje, że Europa może rozwijać się w sposób inteligentny i zrównoważony, może sprzyjać włączeniu społecznemu, umie znaleźć sposób na stworzenie nowych miejsc pracy i określić kierunek rozwoju społeczeństw. Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie powiązane ze sobą priorytety:

- **Rozwój inteligentny:** rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- **Rozwój zrównoważony:** wspieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- **Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu:** wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Aby każde państwo UE mogło dopasować Strategię Europa 2020 do swojej szczególnej sytuacji wyznaczono cele, na których poszczególni członkowie wspólnoty powinni opierać swoje cele krajowe i metody działania.

- Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%;
- Na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczyć 3% PKB Unii;
- Należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (20% redukcji emisji dwutlenku węgla, 20% energii uzyskiwać z odnawialnych źródeł, zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%);
- Liczba osób przedwcześnie kończących naukę należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie;
- Liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

W ramach priorytetów i celów przygotowano również 7 projektów tematycznych, które mają umożliwić postępy:

- „Unia innowacji” – ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji;
- „Młodzież w drodze” – ma na celu poprawę wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – ma na celu upowszechnienie szybkiego Internetu;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – jest to projekt na rzecz niezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – ma służyć poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – ma pomóc w modernizacji rynków pracy;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS) stawia na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego.

Na podstawie analizy wskaźników zestawionych w ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w NSIS sformułowano priorytety:

- Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym² i średnim;
- Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego;
- Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych;
- Ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- Zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych;
- Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy;
- Upowszechnienie kształcenia ustawicznego;
- Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- Powszechne ubezpieczenie zdrowotne;
- Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego;
- Wzrost liczby lokali (mieszkań) dla grupy najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- Dostęp do pracowników socjalnych;
- Rozwój pomocy środowiskowej;
- Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- Realizacja NSIS przez samorzady terytorialne;
- Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA (NSRO)

NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Zakładanym efektem strategii proponowanej przez NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i osiągnięcie spójności gospodarczej z innymi krajami UE. Polska i jej regiony powinny stać się miejscem atrakcyjnym dla inwestowania, życia i pracy. W wyniku przeprowadzonej analizy, która wskazała różnice w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczym kraju oraz poszczególnych jego regionów, w stosunku do innych krajów Unii

² Dokument stworzono przed ustawą likwidującą gimnazja

Europejskiej oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej sformułowano cel strategiczny NSRO, czyli „tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej”. Cel ten będzie osiągany poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych:

- Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług;
- Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Europejski Fundusz Społeczny jest najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej. Jest on jednym z pięciu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (ESIF). Od 2014 fundusze te działają we wspólnych ramach, realizując dodatkowe cele związane z polityką. Są one głównym źródłem inwestycji na poziomie UE i ułatwiają państwom członkowskim powrót na ścieżkę rozwoju gospodarczego oraz zwiększenie liczby miejsc pracy, jednocześnie umożliwiając zrównoważony rozwój zgodnie z założeniami strategii Europa 2020. Głównymi celami Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2015-2021 są:

- **Pomoc w znalezieniu zatrudnienia:** wspierane będą organizacje, które chcą wprowadzić w życie projekty mające na celu prowadzenie szkoleń i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Finansowane będą również inicjatywy wspierające przedsiębiorczość poprzez udzielanie pomocy finansowej dla nowych firm oraz przedsiębiorstw, które przeprowadzają restrukturyzację bądź zmagają się z problemem braku wykwalifikowanych pracowników;
- **Włączenie społeczne:** będzie kontynuowane finansowanie tysięcy projektów, które pomagają osobom znajdującym się w potrzebie oraz osobom z grup w niekorzystnej sytuacji w zdobyciu umiejętności zawodowych;

- **Edukacja:** Należyta edukacja ma kluczowe znaczenie dla znalezienia odpowiedniego zatrudnienia lub powrotu do pracy. Dofinansowane przez EFS programy uczenia się przez całe życie i programy kształcenia zawodowego dają ludziom życiowe szanse i możliwości doskonalenia kariery zawodowej. Z finansowania korzystają również dzieci, które dzięki niemu mogą skończyć szkołę.;
- **Wzmocnienie administracji:** dążenie do polepszenia jakości funkcjonowania administracji publicznej.

1.3.2 DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020 ROKU. WIELKOPOLSKA 2020

Wizja rozwoju określona w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 to: Wielkopolska 2020 roku, w wyniku stopniowego osiągnięcia celów strategii ma być regionem inteligentnym, innowacyjnym i spójnym. Celem generalnym Strategii jest efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się głównie w cele strategiczne 7: Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia oraz 8: Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa.

Można stwierdzić, że cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stęszew są zgodne z celami strategii wojewódzkiej.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU POZNAŃSKIEGO DO 2030 ROKU

Strategia Rozwoju Powiatu Poznańskiego do 2030 r. jest podstawowym dokumentem programowym ukierunkującym politykę Samorządu Powiatowego w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w horyzoncie czasu 2017-2030. Tworzy ona ramy dla branżowych programów i projektów realizacyjnych Powiatu. Stanowi ona długookresowy plan rozwoju, który określa wizję i misję Powiatu, a także cele, których realizacja ma służyć poprawie jakości życia mieszkańców oraz podniesieniu konkurencyjności powiatu. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stęszew wpisują się w następujące cele strategiczne i operacyjne określone w Strategii powiatowej:

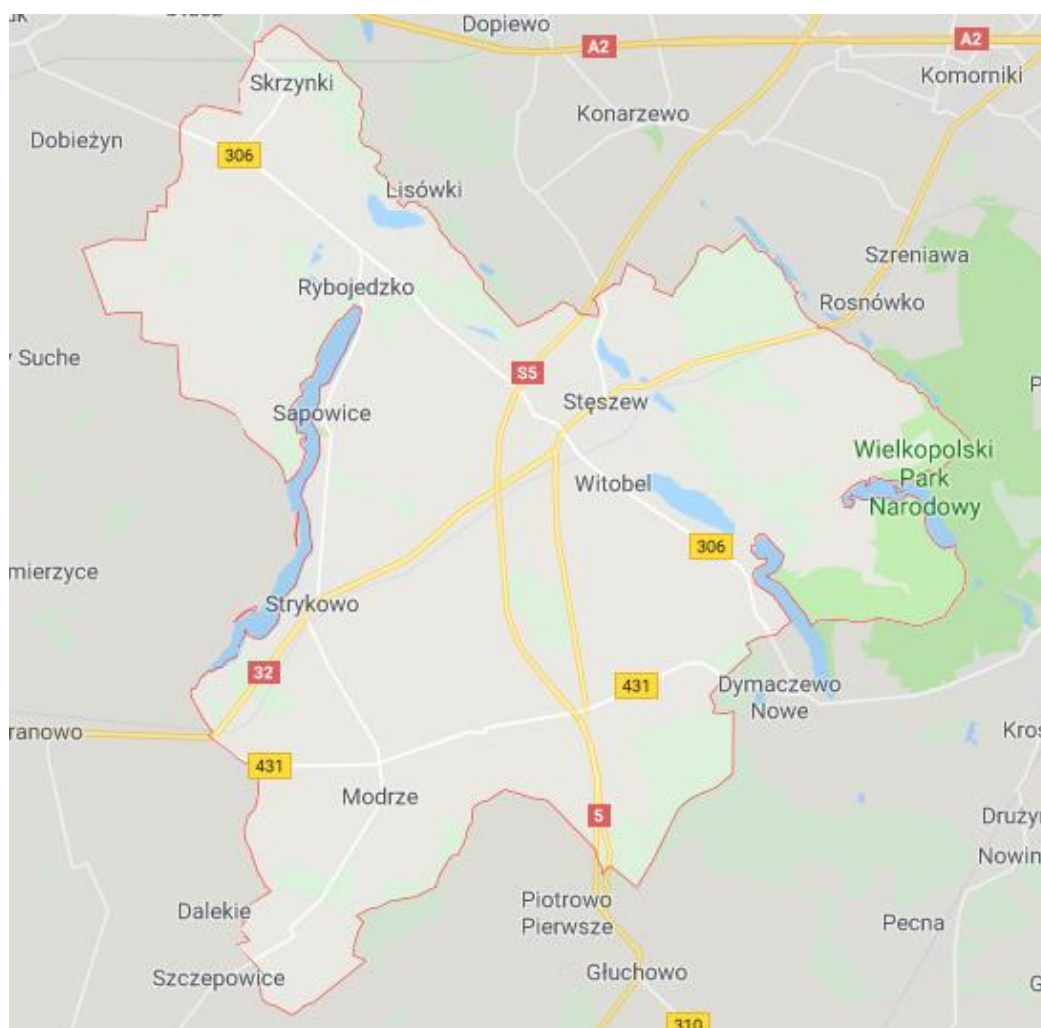
- Cel strategiczny 2: Poprawa zdrowia i zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu oraz wzrost integracji społecznej mieszkańców powiatu poznańskiego. Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli:
 - Cel operacyjny 2.1: Poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej
 - Cel operacyjny 2.2: Wzmocnienie integracji społecznej.
 - Cel operacyjny 2.3: Współpraca z organizacjami pozarządowymi i rozwój społeczeństwa obywatelskiego
 - Cel operacyjny 2.5 Podwyższenie stanu i poczucia bezpieczeństwa
- Cel strategiczny 3: Rozwój edukacji, rynku pracy i wspieranie rozwoju gospodarczego powiatu poznańskiego
 - Cel operacyjny 3.1: Rozwój edukacji ponadgimnazjalnej, podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców.
 - Cel operacyjny 3.2: Promocja zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu.
 - Cel operacyjny 3.3: Wspieranie rozwoju gospodarczego powiatu poznańskiego.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

2.1 POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA

STAN AKTUALNY

Gmina Stęszew usytuowana jest w Wielkopolsce, w odległości 24 kilometrów na południowy zachód od Poznania. Jej lokalizacja fizyczno-geograficzna obejmuje prowincję Niż Środkowopolski, podprowincję Pojezierze Południowobałtyckie, makroregion Pojezierze Wielkopolskie, krainę Pojezierze Poznańskie. Pod względem administracyjnym gmina położona jest w powiecie poznańskim. Jej powierzchnia wynosi 17.502 ha (175 km²), co sprawia, iż zalicza się ona do gmin o średniej wielkości. Miasto Stęszew zajmuje 569 ha (5,6 km²). Całkowita powierzchnia gminy Stęszew zajmuje 0,59% powierzchni województwa wielkopolskiego. Stęszew jest trzecią pod względem zajmowanej powierzchni gminą powiatu poznańskiego, po Pobiedziskach (189,3 km²) oraz Kórniku (186,6 km²).

Rysunek 1 Gmina Stęszew

(źródło: <https://www.google.pl/maps/>, wgląd: czerwiec 2019 r.)

Gmina w 2018 roku zamieszkała była przez 15.032 osoby (5.931 – miasto, 9.101 – obszary wiejskie), co stanowi 3,85% ludności powiatu³.

Sieć osadnicza gminy podzielona jest na miasto Stęszew, stanowiące główny ośrodek administracyjno-gospodarczy i siedzibę władz gminy oraz 20 sołectw: Będlewo, Dębno, Drożdżyce, Jeziorki, Łódź, Mirosławki, Modrze, Piekary, Sapowice, Skrzyńki, Słupia, Strykwo, Tomice, Tomiczki, Trzebaw, Twardowo, Wielkawieś, Witobel, Wronczyn i Zamysłowo.

PROGNOZA ZMIAN

Ze względu na atrakcyjne położenie Gminy będącej naturalnym zapleczem dla Poznania i inwestujących tu przedsiębiorców, można oczekiwać dalszego rozwoju gminy.

2.2 DEMOGRAFIA

STAN AKTUALNY

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego obszar gminy w 2018 roku zamieszkiwały 15.032 osoby, w tym 7.392 mężczyzn oraz 7.643 kobiety. Kobiety mają nieznaczną przewagę liczebną nad mężczyznami (1,69 p.p.). Należy więc stwierdzić, że podział wg płci jest niezwykle równomierny, nie tylko w roku 2018 ale także na przestrzeni wielu lat.

Tabela 1 Liczba mieszkańców gminy Stęszew w latach 2009-2018

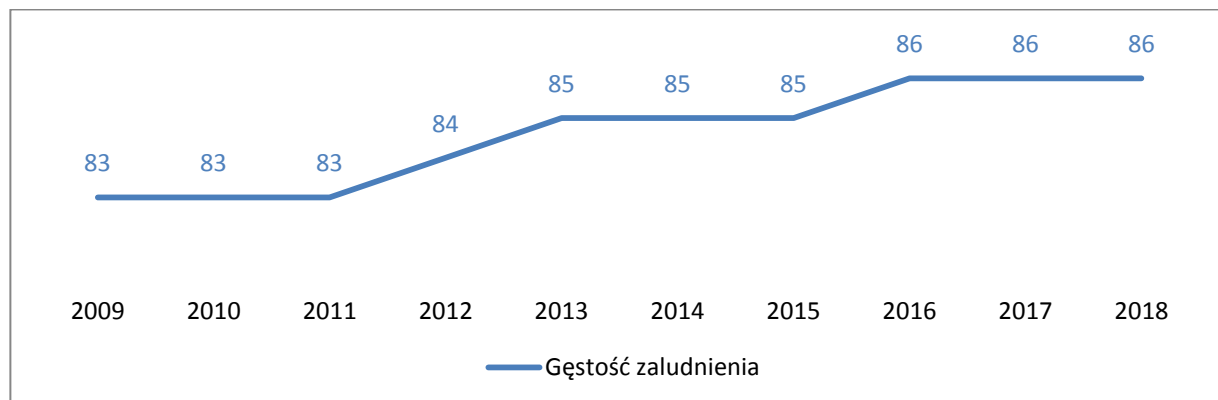
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ogółem	14.440	14.453	14.600	14.756	14.791	14.899	14.910	14.973	15.013	15.032
Mężczyźni	7.134	7.145	7.215	7.291	7.292	7.342	7.379	7.409	7.392	7.389
Kobiety	7.306	7.308	7.385	7.465	7.499	7.557	7.531	7.564	7.621	7.643
Mężczyźni	49,40%	49,44%	49,42%	49,41%	49,30%	49,28%	49,49%	49,48%	49,24%	49,16%
Kobiety	50,60%	50,56%	50,58%	50,59%	50,70%	50,72%	50,51%	50,52%	50,76%	50,84%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd lipiec 2019 r.

Można zauważyć, że w ostatnich 10 latach liczba mieszkańców systematycznie powiększa się. W przedstawionym okresie odnotowano wzrost o 4,1% (592 osoby).

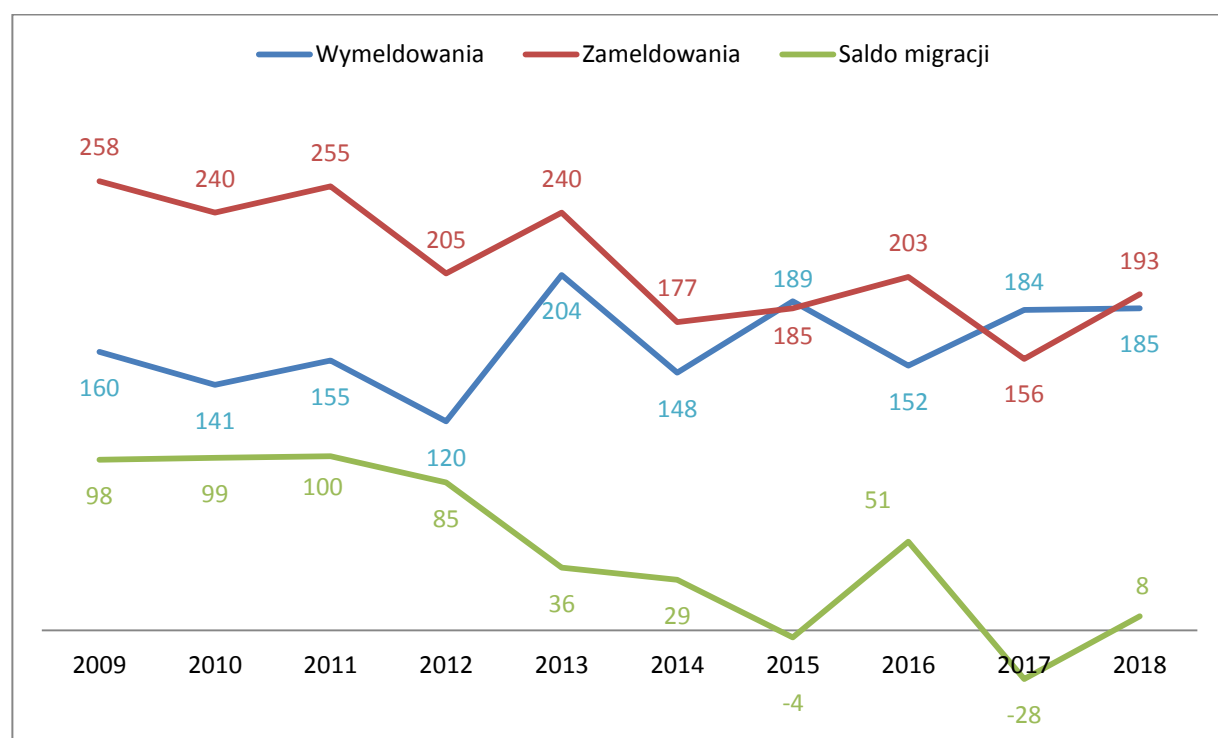
W związku z przedstawionymi wcześniej informacjami także gęstość zaludnienia w gminie Stęszew na przestrzeni ostatnich lat rośnie. Tendencję prezentuje poniższy wykres. Według informacji z Banku Danych Lokalnych gęstość zaludnienia w gminie w 2018 roku wynosiła 86 osób na kilometr kwadratowy (1.042 na km² w mieście i 54 na km² na obszarach wiejskich).

³ Źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd lipiec 2019 r.

Wykres 1 Gęstość zaludnienia w gminie na 1 km²
 Źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd lipiec 2019 r.

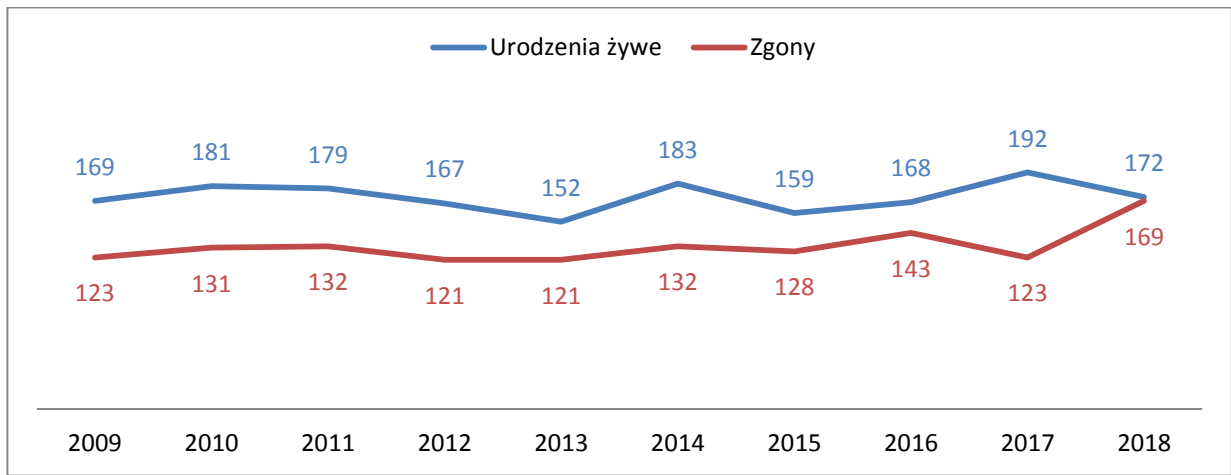
Na wykresie 2 doskonale widać, że w ostatnich latach w gminie przeważnie utrzymuje się dodatnie saldo migracji (z zauważalnym trendem malejącym).

Wykres 2 Migracje mieszkańców gminy Stęszew w latach 2009-2018
 Źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd lipiec 2019 r.

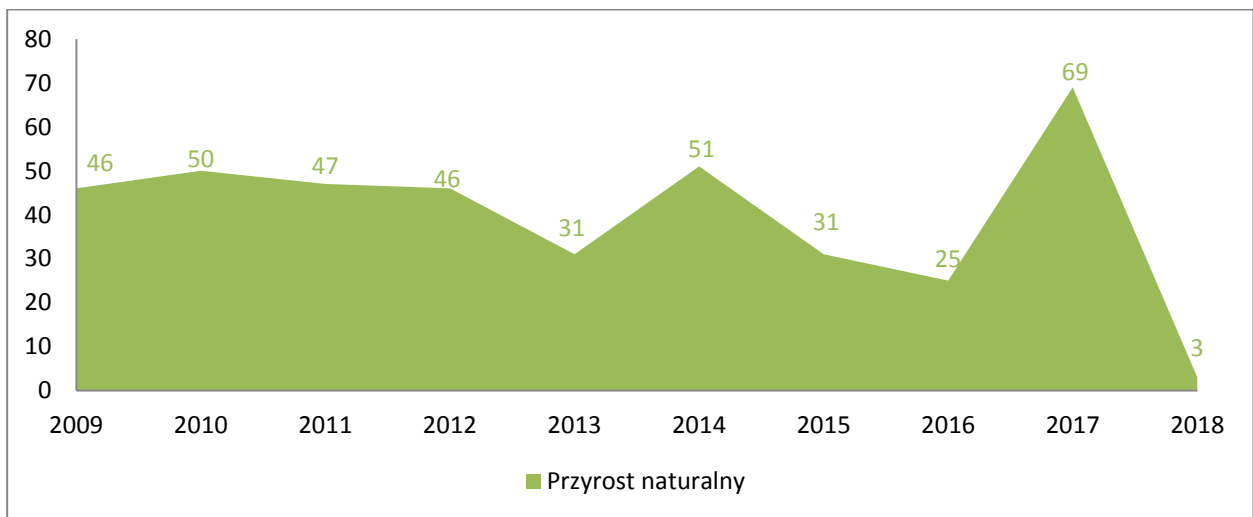
Prezentowane dane niestety nie oddają całego rozmiaru zjawiska, ponieważ dotyczą wyłącznie osób, które zgłosiły się do urzędu i dopełniły formalności związanych z procedurą. Stąd to zjawisko jest w pełni trudne do oszacowania. Należy jednak zauważyć, że więcej osób melduje się na terenach wiejskich gminy i przemeldują się oni głównie z miast (Poznań).

Struktura ludności według wieku jest bardzo nierównomierna z uwagi na kolejne nize i wyże demograficzne. W ostatnich 10 latach nie odnotowano ujemnego przyrostu naturalnego. Liczba urodzeń i zgonów jest na bardzo stabilna.

Wykres 3 Urodzenia i zgony w gminie w latach 2009-2018
 Źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd lipiec 2019 r.

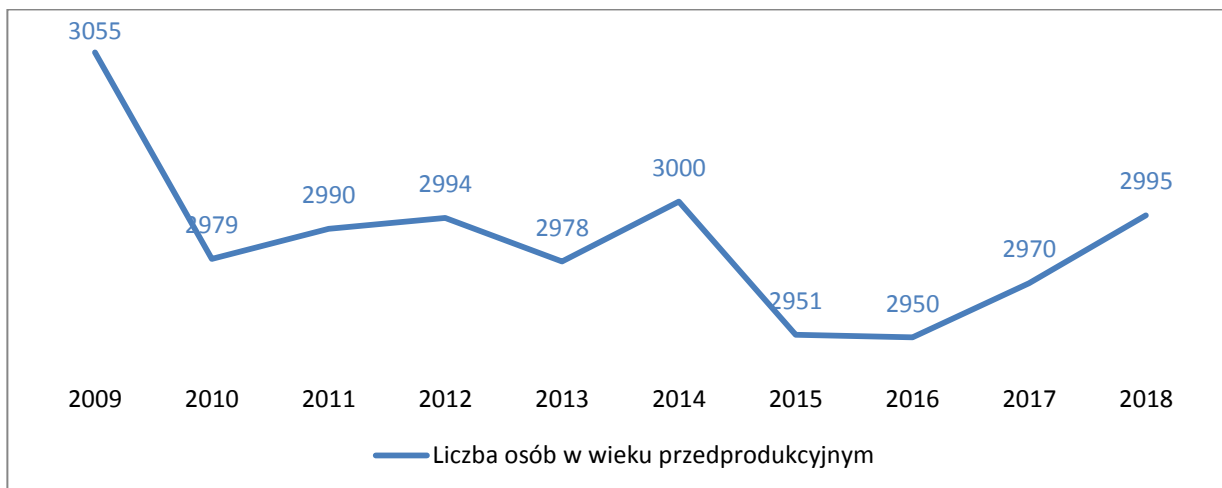
W roku 2018 przyrost naturalny w gminie Stęszew wynosił +8 i był najniższy w ostatnich 10 latach. Wydaje się jednak, że jest to sytuacja przejściowa. Z uwagi na ościenny, względem Poznania, charakter gminy Stęszew i liczbę napływających nowych mieszkańców (głównie młodych ludzi) w najbliższych latach można się spodziewać wzrostu liczby urodzeń.

Wykres 4 Przyrost naturalny w gminie Stęszew w latach 2009-2018
 Źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd lipiec 2019 r.

Sytuacja ta jest niemal identyczna jak w pozostałych gminach powiatu poznańskiego – tylko w Puszczykowie w ostatnim czasie notuje się ujemny przyrost naturalny.

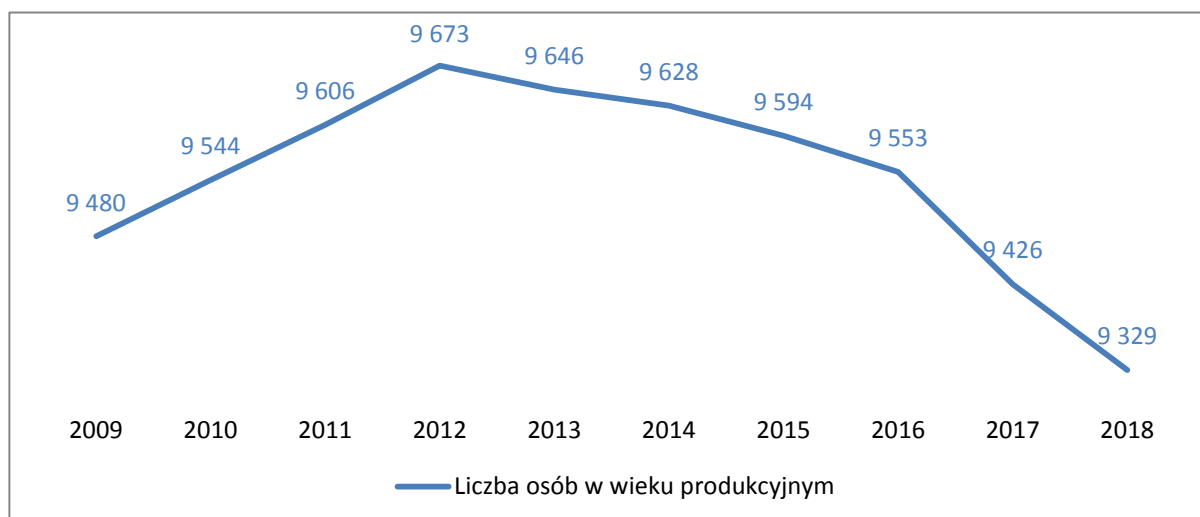
W ostatnich 10 latach liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na podobnym poziomie. W poprzednich 3 latach można zauważyć nawet trend wzrostowy. Zdecydowanie maleje z kolei liczba osób w wieku produkcyjnym. Natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta. Te informacje świadczą o tym, że prognozy demograficzne dla gminy wyglądają mało korzystnie. Jest to sytuacja zbieżna z sytuacją całej Polski.

Wykres 5 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w gminie Stęszew w latach 2009-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd lipiec 2019 r.

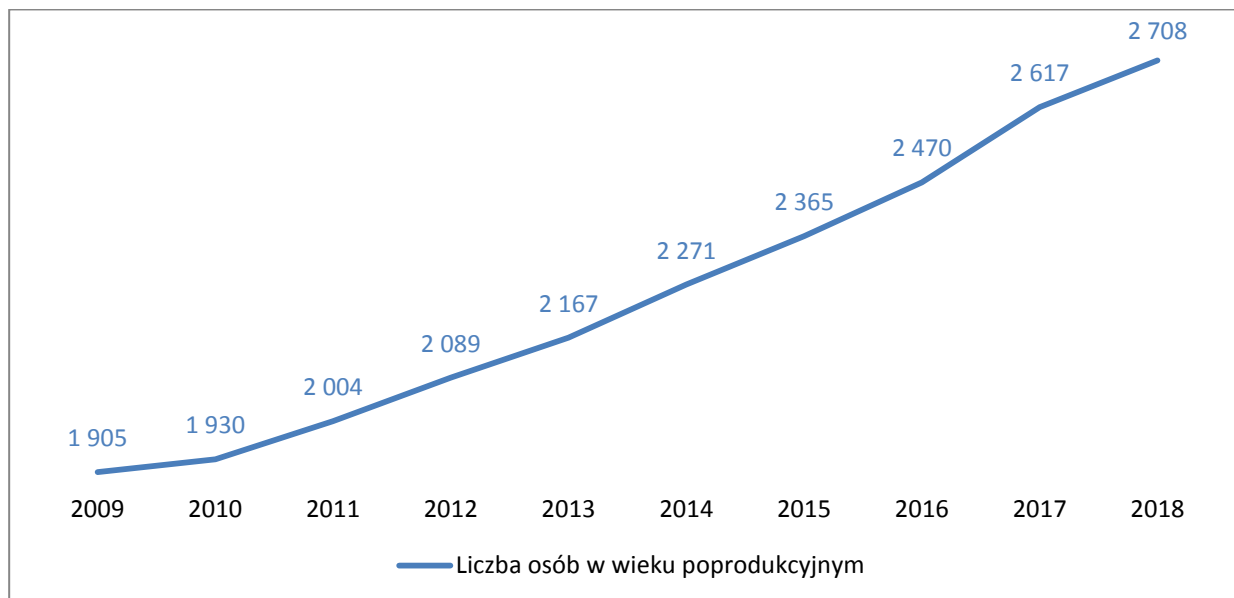
Liczba ludności w gminie w wieku przedprodukcyjnym, między rokiem 2016 a 2018, wzrosła o 45 osób czyli o 1,5%.

Wykres 6 Liczba osób w wieku produkcyjnym w gminie Stęszew w latach 2009-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd lipiec 2019 r.

Liczba ludności w gminie w wieku produkcyjnym od 2012 roku maleje (spadek o 344 osoby czyli o 3,5%).

Wykres 7 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w gminie Stęszew w latach 2009-2018
 Źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd lipiec 2019 r.

Powyższy wykres ilustruje wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Od 2009 roku grupa ta zwiększyła się o 803 osoby. Oznacza to przyrost o ponad 42%.

PROGNOZA ZMIAN

W gminie w następnych latach należy spodziewać się dalszych korzystnych zjawisk mogących skutkować wzrostem liczby mieszkańców, dlatego należy prowadzić dalsze działania o charakterze prorodzinnych. Spodziewana jest także kontynuacja trendu związanego z przyrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym. To oznacza konieczność inwestycji w infrastrukturę oraz usługi przeznaczone dla osób w starszym wieku. Jest to również zapowiedź rozwoju rynku produktów i usług skierowanych do osób starszych, jako docelowej grupy konsumenckiej. W przyszłości należy spodziewać się również skutków finansowych wynikających z prognozowanych zmian liczby ludności. Ludność Gminy Stęszew w umiarkowanym stopniu otwiera się na nowych mieszkańców, co sprzyja zrównoważonemu rozwojowi gminy i buduje trwałe lokalne sieci społeczne, władze gminy angażują się także w działania wychodzące poza jej obręb (np. LGD Źródło) co pomaga niewątpliwie budować kapitał pomostowy. Dodać należy, iż sieci lokalne rozwijają się na terenie gminy Stęszew od dłuższego czasu i posiadają tym samym nieformalną strukturyzację. Jednocześnie ludność gminy Stęszew w większości związana jest z sektorem rolniczym, jest zatem w naturalny sposób przywiązana do swojego miejsca zamieszkania oraz pracy.

2.3 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.3.1 EDUKACJA

STAN AKTUALNY

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za utrzymanie i rozwój bazy materialnej szkół i placówek oświatowych. Odpowiedzialność ta dotyczy wymiaru ekonomicznego oraz rozciąga się również na sferę zobowiązań wobec społeczności gminy w zakresie tworzenia systemu edukacyjnego. System ten ma na celu stworzenie dla młodzieży szans osobistego rozwoju, a w odniesieniu do środowiska zapewnienie awansu cywilizacyjnego. Gmina Stęszew dąży do tworzenia takich warunków funkcjonowania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, które zapewniają powszechność, celowość oraz wysoką jakość systemu edukacyjnego. Aktualnie funkcjonująca sieć szkół zapewnia właściwe warunki do realizacji zadań oświatowych w gminie. Obiekty oświatowe, ich wyposażenie (pracownie komputerowe, sale gimnastyczne), a także odpowiednie kwalifikacje nauczycieli są przedmiotem dokładnej analizy władz. Podejmowane są działania wychowawcze ukierunkowane na kształtowanie pożądanых społecznie postaw i właściwy rozwój osobowości młodego pokolenia. Rozwój systemu edukacji oparty został na próbie budowania ładu w środowisku lokalnym poprzez dialog rodziców, nauczycieli i władz gminy, podejmowanie prawidłowych decyzji dotyczących bazy materialnej, służącej kształceniu, opiece i wychowaniu oraz racjonalnego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

Na terenie gminy Stęszew funkcjonują następujące placówki oświatowe⁴:

- Szkoła Podstawowa w Stęszewie wraz z Filią w Trzebawiu;
- Szkoła Podstawowa Specjalna w Stęszewie;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Modrzu;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Jeziorkach;
- Szkoła Podstawowa w Stęszewie;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Strykowie;
- Przedszkole w Stęszewie.

⁴ Źródło: <http://bip.steszew.pl/index.php?id=15>

Tabela 2 Liczba uczniów w gminie Stęszew w latach 2009-2018

	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018
SZKOŁA PODSTAWOWA	977	944	923	912	897	1.000	1.094	977	1.163
GIMNAZJUM	518	498	503	493	474	465	446	439	275
SUMA	1.495	1.442	1.426	1.405	1.371	1.465	1.540	1.416	1.438

Źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd lipiec 2019 r.

Zgodnie z ustawą z 14 grudnia 2016 roku przepisy wprowadzające ustawę – Prawo Oświatowe z dniem 1 września 2017 roku, każda sześciolletnia szkoła podstawowa działająca na podstawie ustawy o systemie oświaty, z mocy prawa przekształciła się w 8-letnią szkołę podstawową, a gimnazja ulegają likwidacji z mocy ustawy poprzez wygaszanie. Ustawodawca dał organom prowadzącym gimnazja możliwość przekształcenia likwidowanego gimnazjum w nowy typ szkoły lub jego włączenie w strukturę innej szkoły.

Liczba miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego w ostatnich latach systematycznie wzrasta a co za tym idzie również liczba korzystających z nich dzieci.

Tabela 3 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Stęszew w latach 2009-2018

	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019
Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego	330	340	537	604	622	550	526	657	667	679
Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	387	419	565	627	646	555	507	629	646	632

Źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd lipiec 2019 r.

PROGNOZA ZMIAN

Przewidywane zmiany w zakresie szkolnictwa:

- Zwiększenie liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym;
- Zwiększenie się liczby dzieci objętych opieką wczesną (żłobki).
- Ciągłe podnoszenie jakości placówek edukacyjnych.

2.3.2 OPIEKA ZDROWOTNA

STAN AKTUALNY

W gminie funkcjonują następujące jednostki opieki zdrowotnej:

- Pomoc lekarska w nocy i w święta dla gmina: Buk, Dopiewo, Stęszew, Komorniki – NZOZ „PRIMA MED” w Dopiewie;
- NZOZ Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego „Medicor” s.c. w Stęszewie;
- „Medicor” sp. z o.o. w Stęszewie;

- NZOZ Ośrodek Zdrowia „Strażak” w Strykowie;
- NZOZ Zespołu Lekarza Rodzinnych „PROMED” Piotr Raguszczyk w Stęszewie;
- NZOZ Przychodnia Specjalistyczna „Jakubowska – Medica” w Stęszewie;
- NZOZ „Zdrowie” Spółka Cywilna w Stęszewie;
- Pediatriczny Gabinet lekarski w Stęszewie;
- Gabinet Lekarski Medycyny Pracy – dr n. med. Renata Turbańska w Stęszewie;
- Lekarz Stomatolog Iwona Zantkiewicz-Bajerlein, Krzysztof Zantkiewicz, Stęszew;
- Gabinet Stomatologiczny Katarzyna i Artur Bartoszek w Stęszewie;
- STOMATOLOGIA s.c. gabinet stomatologiczny Barbara Kucharska;
- Laboratorium Techniki Dentystycznej Bartosz Polaczyk – Wykonawstwo i naprawa protez dentystycznych w Stęszewie;
- Stomatologia Świderyscy, Stęszew;
- Gabinet Rehabilitacyjny „Antidotum” w Stęszewie;
- Pracownia Techniki Dentystycznej Anna Borys w Stęszewie;
- Grupa AA „Siódemka” Stęszew;
- Psychiatra – dr Marta Malinowska-Kubiak;
- Specjalista Laryngolog i Foniatra – dr med. Jadwiga Rejmaniak, - Stęszew;
- Gabinet Dermatologiczny lek. med. Jolanta Rosa, Stęszew;
- Gabinet Lekarski Grażyna Gugąła – Strykowo;
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Luboniu – filia w Stęszewie;
- JDK Gabinet Psychologiczno-Logopedyczny Justyna Kuehn w Stęszewie.

Na obszarze gminy Stęszew funkcjonuje obecnie pięć aptek, w tym jeden punkt apteczny w Strykowie. Pozostałe apteki usytuowane są na terenie miasta Stęszew. Na terenie gminy funkcjonuje także Rejonowa Stacja Pogotowia Ratunkowego na mocy umowy podpisanej w dniu 2 stycznia 2013 roku pomiędzy Urzędem Miejskim Gminy a Samodzielnym Publicznym ZOZ z Poznania w sprawie wydzierżawienia pomieszczeń dla ratowników medycznych oraz garażu dla karetki, znajdujących się w budynku przy ul. Poznańskiej 11a. W ten sposób Gmina stwarzając warunki lokalowe dla zespołu ratowniczego przyczyniła się do tego, iż karetka wypadkowa stacjonuje w Stęszewie 24 h na dobę. Opieka szpitalna dostępna jest w Poznaniu.

PROGNOZA ZMIAN

Nie należy spodziewać się istotnych zmian w zakresie systemu opieki zdrowotnej na terenie gminy, także ze względu na dużą niezależność systemu opieki zdrowotnej od decyzji władz gminnych. Choć, jak wcześniej wspomniano należy oczekiwać rosnącego dostosowania oferty do potrzeb osób starszych.

2.4 PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna umożliwia przewyżnianie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich ze środowiskiem.

W ramach instytucji samorządowych zajmujących się problematyką społeczną działa Ośrodek Pomocy Społecznej w Stęszewie.

Ośrodek realizuje zadania wynikające m.in. z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych jak również koordynuje rozwiązywanie różnorodnych problemów społecznych. Oferta OPS skierowana jest do mieszkańców, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej. W wykonywaniu zadań Ośrodek Pomocy współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, sądami, prokuraturą, kuratorami sądowymi i społecznymi, stowarzyszeniami, fundacjami oraz instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną.

Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej polegają w szczególności na:

- Przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych obowiązującymi ustawami i innymi aktami prawnymi świadczeń i dodatków pieniężnych i niepieniężnych;
- Pracy socjalnej;
- Prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- Analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;

- Realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- Rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- Działaniu związanym z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych;
- Wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Wspieraniu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Przeciwdziałanie narkomanii;
- Wspieraniu działań związanych z przeciwdziałaniem bezrobociu;
- Wspieraniu integracji społecznej;
- Współpracy z organizacjami pożytku publicznego.

Zaprezentowana powyżej lista wynika z podstaw prawnych działania Ośrodka Pomocy Społecznej. Działania ulegają zmianom zgodnie ze zmianami ustawowymi.

Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej w ostatnich latach wzrastał.

Tabela 4 Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej

	2016	2017	2018
Plan ogółem:	14.843.183,00 zł	17.559.799,00 zł	18.355.916,00 zł
• Budżet Państwa	12.651.882,00 zł	15.330.850,00 zł	15.646.902,00 zł
• Budżet Gminy	2.191.301,00 zł	2.228.949,00 zł	2.709.014,00 zł
Wykonanie ogółem:	14.149.311,90 zł	16.998.735,23 zł	17.656.332,11 zł
• Budżet Państwa	12.406.629,31 zł	15.087.139,79 zł	15.467.232,55 zł
• Budżet Gminy	1.742.682,59 zł	1.911.595,44 zł	2.189.099,56 zł

Źródło: OPS Stęszew

Kryterium dochodowe kwalifikujące do przyznania świadczeń z pomocy społecznej od 1 października 2018 r. wzrosło i wynosi:

- Osoba samotna: 701,00 zł;
- Osoba w rodzinie: 528,00 zł.

Kryterium dochodowe kwalifikujące do przyznania świadczeń rodzinnych nie zmieniło się w ostatnich latach i wynosi:

- Na osobę w rodzinie: 674,00 zł;
- Z dzieckiem niepełnosprawnym: 764,00 zł.

Tabela 5 przedstawia powody przyznawania pomocy w latach 2016-2018.

Tabela 5 Powody przyznania pomocy w latach 2016-2018

-Powód trudnej sytuacji życiowej	2016			2017			2018		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	W tym na wsi		Ogółem	W tym na wsi		Ogółem	W tym na wsi	
Ubóstwo	112	88	302	104	79	242	94	73	203
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	6	3	6	7	4	7	6	3	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	23	16	115	22	16	111	16	12	92
w tym wielodzietność	16	11	87	16	11	90	15	11	85
Bezrobocie	64	44	197	47	33	125	46	34	112
Niepełnosprawność	61	47	106	59	43	98	68	47	115
Długotrwała lub ciężka choroba	112	86	191	117	86	192	121	86	199
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	31	20	114	28	20	102	29	18	97
w tym:									
rodziny niepełne	21	13	71	19	13	66	21	11	58
rodziny wielodzietne	5	3	26	4	3	25	4	2	24
Przemoc w rodzinie	1	0	2	1	0	3	0	0	0
Alkoholizm	12	7	22	15	11	23	16	12	30
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	3	4	4	2	4	1	1	2
Zdarzenia losowe	2	2	3	1	1	1	1	1	4
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	1	1	3	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	7	6	8	0	0	0

Źródło: OPS Stęszew

Z powyższych danych wynika, że najczęstszymi powodami przyznawania pomocy są ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Poniższa tabela przedstawia typy rodzin objętych pomocą społeczną.

Tabela 6 Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	2016			2017			2018		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	W tym na wsi		Ogółem	W tym na wsi		Ogółem	W tym na wsi	
Rodziny ogółem	228	209	647	330	226	701	328	228	667
o liczbie osób									
1	144	99	144	172	112	172	185	127	185
2	38	31	76	58	42	116	58	43	116
3	39	30	117	38	24	114	29	17	87
4	39	26	156	32	26	128	25	16	100
5	19	17	95	17	14	85	18	17	90
6 i więcej	9	6	59	13	8	86	13	8	89
Rodziny z dziećmi ogółem	100	74	392	96	67	372	94	62	373
o liczbie dzieci									
1	36	27	109	42	27	123	41	26	122
2	37	27	140	32	25	126	30	19	120
3	18	14	86	13	10	67	10	8	46
4	5	3	29	6	3	35	8	5	49
5	3	2	20	2	1	13	4	3	28
6	1	1	8	1	1	8	1	1	8
7 i więcej	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rodziny niepełne ogółem	29	21	96	24	16	74	22	13	64
o liczbie dzieci									

1	11	8	25	11	6	22	12	5	26
2	9	7	28	7	6	21	6	1	19
3	5	3	20	2	1	8	2	1	8
4 i więcej	4	3	23	4	3	23	2	1	11
Rodziny emerytów i rencistów ogółem	64	47	96	67	45	98	63	44	91
o liczbie osób									
1	45	30	45	44	27	44	45	28	45
2	12	11	24	17	14	34	12	10	24
3	3	3	9	4	2	12	3	3	9
4 i więcej	4	3	18	2	2	8	3	3	13

Źródło: OPS Stęszew

Najważniejsze formy przyznawania pomocy społecznej w gminie Stęszew przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7 Formy pomocy w latach 2016-2018

Forma pomocy	2016		2017		2018	
	Beneficjenci	Kwoty [zł]	Beneficjenci	Kwoty [zł]	Beneficjenci	Kwoty [zł]
Zasiłki celowe, celowe specjalne i w naturze	141 rodzin	96.939,65	201 rodzin	109.350,81	130 rodzin	117.963,77
Zasiłki okresowe	32 rodziny	43.947,00	27 rodzin	44.275,00	21 rodzin	46.583,00
Dodatki mieszkaniowe	65 rodzin, 614 świadczeń	117.716,48	43 rodziny, 478 świadczeń	96.631,46	45 rodzin, 412 świadczeń	90.359,95
Zasiłki stałe	30 osób	16.343,64	33 osoby	164.756,34	31 osób	168.963,17

Źródło: OPS Stęszew

Innym rodzajem pomocy jest pomoc w zakresie dożywiania. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 Pomoc z programu pomoc państwa w zakresie dożywiania w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Liczba osób objętych pomocą	145	102	73
w formie zakupu posiłków	54	38	39
w formie zasiłku celowego na zakup żywności	91	64	34
Wydatki [zł]	50.714,40	41.281,10	43.587,80

Źródło: OPS Stęszew

Dane prezentowane w powyższych tabelach pokazują, że liczba osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w gminie systematycznie maleje.

2.4.1 PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Bezrobocie czyli zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów stale towarzyszy gospodarce. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Tabela 9 Bezrobocie na terenie gminy Stęszew w latach 2016-06.2019

	12.2016	12.2017	12.2018	06.2019
Bezrobotni				
Ogółem	216	187	132	129
Kobiety	140	117	85	85
W wieku do 30 roku życia	52	55	31	33
Powyżej 50 roku życia	83	60	45	46
Długotrwale bezrobotni	110	93	57	50
Niepełnosprawni	4	8	6	5
Pobierający zasiłki	31	31	28	34
Osoby zarejestrowane bez statusu bezrobotnego				
Ogółem	2	2	2	1
Niepełnosprawni	0	0	0	1
Podjęcia pracy				
Ogółem	9	12	6	7

Źródło: PUP Poznań, wgląd lipiec 2019 r.

Na rynku pracy duże znaczenie mają kwalifikacje zawodowe i wykształcenie przyszłych pracowników. Umiejętności zawodowe oraz czynniki osobowościowe są głównym kryterium stosowanym przy rekrutacji. W trudnej sytuacji znajdują się również osoby po 50 roku życia, im najtrudniej jest znaleźć zatrudnienie, przebranżowić się. Osoby te są mniej elastyczne na rynku pracy, a jednocześnie mniej odważne od osób młodych. Trudniej jest im podejmować nowe wyzwania. Bezrobocie w Polsce w ostatnich latach maleje i pozostaje na rekordowo niskim poziomie. Utrzymujący się wzrost gospodarczy wpłynął na wzrost liczby ofert pracy. Ten trend ma wyraźne odzwierciedlenie na terenie gminy Stęszew, tu również zauważalny jest wyraźny spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych. Spadek dotyczy wszystkich grup bezrobotnych. Zauważyć należy, że większość bezrobotnych stanowią kobiety. Uwagę zwraca także bardzo duży spadek bezrobocia długotrwałego a jest to zjawisko trudne do zlikwidowania.

2.4.2 BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność, bezdomny to terminy używane przez nas powszechnie. Są one obciążone skojarzeniami emocjonalnymi i wartościującymi. Zjawisko bezdomności jest złożone i wielopostaciowe. Ustawa o pomocy społecznej za osobę bezdomną uznaje osobę „niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”.

W gminie Stęszew zarejestrowano następującą liczbę osób bezdomnych:

- W 2016 r. – 3 osoby;

- W 2017 r. – 3 osoby;
- W 2018 r. – 6 osób.

W roku 2016, 2017 i 2018 dla osób bezdomnych został opłacony pobyt w Ośrodkach dla Bezdomnych (w Poznaniu, Gościejewie i Rożnowicach). Wydatki w tym zakresie wyniosły odpowiednio 9.683,00 zł, 7.567,00 zł i 26.209,00 zł.

2.4.3 SYTUACJA DZIECI I RODZINY

Wraz z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej samorządy gminne zostały zobligowane do prowadzenia monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Pracę we wspieraniu dzieci opisują dane zawarte w tabeli 10.

Tabela 10 Wspieranie rodziny w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Liczba zatrudnionych asystentów	1	1	1
Liczba rodzin objętych opieką asystenta	18	18	16
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	10	12	13
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	6	7	8

Źródło: OPS Stęszew

Rodziny dysfunkcyjne, w których istniało realne zagrożenie umieszczeniem dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, bądź w rodzinach zastępczych objęto pracą asystenta rodziny. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej było ostatecznością, po wykorzystaniu przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych wszystkich możliwych form wsparcia rodziny biologicznej.

Jednym ze sposobów wsparcia rodziny są świadczenia rodzinne. Szczegóły dotyczące tego rodzaju pomocy i funduszu alimentacyjnego przedstawia tabela 11.

Tabela 11 Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny w latach 2016-2018

Rodzaj świadczenia	2016		2017		2018	
	Beneficjenci	Kwoty [zł]	Beneficjenci	Kwoty [zł]	Beneficjenci	Kwoty [zł]
Zasiłki rodzinne i dodatki	453 rodziny	2.051.872,87	425 rodzin	1.654.984,15	605 rodzin	1.668.986,36
Świadczenia pielęgnacyjne	51 rodzin	921.380,90	49 rodzin	933.559,80	46 rodzin	886.764,10
Składki społeczne		217.521,12		220.258,96		165.172,45
Zasiłki pielęgnacyjne	202 osoby	401.319,00	189 osób	382.347,00	205 osób	387.405,70
Fundusz alimentacyjny	62 rodziny	477.675,00	73 rodziny	451.075,00	60 rodzin	439.250,00
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	135 dzieci	135.000,00	127 dzieci	127.000,00	137 dzieci	137.000,00
Specjalny zasiłek	17 rodzin	81.069,80	10 rodzin	67.600,00	12 rodzin	61.940,00

opiekunicy						
Zasiłek dla opiekuna	7 rodzin	36.972,00	4 rodziny	25.480,00	3 rodziny	19.320,00
Świadczenia rodzicielskie	26 rodzin	301.996,60	39 rodzin	378.599,00	64 rodziny	433.961,65

Źródło: OPS Stęszew

Kolejnym rodzajem pomocy jest uruchomiony 1 kwietnia 2016 roku rządowy program Rodzina 500+. Ma on na celu pomoc w wychowaniu dzieci poprzez przyznanie świadczeń wychowawczych.

Tabela 12 500+ w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Wydatki [zł]	7.480.764,50	10.119.481,80	9.891.573,62
Liczba rodzin	1.377	1.265	1.128
Liczba dzieci korzystających z programu	1.699	1.687	1.649
Liczba odmów w/w pomocy	50	27	55

Źródło: OPS Stęszew

Świadczenie Dobry Start 300+, które przysługuje raz w roku na rozpoczynające rok szkolny dzieci do ukończenia 20 roku życia. Z kolei dzieci niepełnosprawne uczące się w szkole otrzymują je do ukończenia przez nie 24 roku życia. Jest to kolejna forma wsparcia rodzin i dzieci. Program ten wprowadzono w lipcu 2018 roku.

Tabela 13 Program Dobry Start 300+

	2018
Wydatki [zł]	614.700,00
Liczba dzieci korzystających z programu	2.049

Źródło: OPS Stęszew

Innym rodzajem wsparcia dla rodzin jest Karta Dużej Rodziny. Jest to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.

Tabela 14 Karty Dużej Rodziny

	2016	2017	2018
Liczba wydany Kart Dużej Rodziny	b.d.	87	135

Źródło: OPS Stęszew

2.4.4 UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Dynamika rozwoju patologii społecznej jest duża, podobnie jak długość występowania oraz nasilenia szkodliwego funkcjonowania. W przypadku długich i intensywnych okresów toksycznych działań, inicjatywy te zaczynają przybierać określone formy patologiczne:

- Alkoholizm – jest zjawiskiem ciągle zajmującym wysoką pozycję w rankingu najczęściej występujących w Polsce przejawów patologii. Problemy alkoholowe w dużej mierze wynikiem bardzo łatwego dostępu do napojów wysokoprocentowych w Polsce. Statystyki wskazują na przerażające tempo obniżania wieku inicjacji alkoholowej oraz wzrost spożycia przez osoby nieletnie. Osoby młode są szczególnie narażone na uzależnienie. Problem alkoholowy dotyczy także osób w starszym wieku, zarówno z rodzin ubogich, jak i zamożnych. Często powodem może być rozczarowanie życiem, depresja, zbyt duża odpowiedzialność. Warto też zwrócić uwagę na istotny fakt, że dzieci uczą się poprzez naśladownictwo. W związku z tym, jeżeli w domu ucztuje się przy stole suto zakrapianym alkoholem, lub też problemy rozwiązuje się ucieczką w alkohol, to dzieci z tych rodzin są w większym stopniu predestynowane do odziedziczenia problemów alkoholowych;
- Narkomania – jest kolejnym przejawem patologii, bazującym na uzależnieniu. Narkomania, podobnie jak alkoholizm, może mieć bardzo niewinne początki. Zaczyna się od narkotyków miękkich, a kończy na najcięższym kalibrze w postaci kokainy. Jest to szczególnie groźne i wyniszczające uzależnienie. Środki narkotyzujące są w Polsce nielegalne, więc kwestia powszechności dostępu powinna być główną przeszkodą i ograniczyć grono narkomanów. Tymczasem nie tylko nie stanowi żadnej przeszkody, ale stwarza dodatkowe zagrożenie. Laboranci policyjni, specjalizujący się w dziedzinie środków odurzających, twierdzą, że „lewe” narkotyki mogą stanowić większe zagrożenie dla zdrowia i życia zażywających niż narkotyki „czyste”. Często bowiem, aby zwiększyć zyski dealerzy dzielą swoje zapasy na mniejsze części dosypując do nich nieznanymi i szkodliwymi substancjami. Narkomania w rodzinie doprowadzić może do rozpadu więzi rodzinnych, rozpadu rodziny, a w najgorszym przypadku do śmierci jednego z członków rodziny. Należy zauważyć pojawianie się nowych środków uzależniających, takich jak np. DOS-y (specjalistyczne nagrania wywołujące stany podobne do środków halucynogennych).
- Przemoc w rodzinie – stanowi w dalszym ciągu poważny problem. Dane statystyczne dla całego kraju pokazują zatrważające informacje:
 - Około 250 dzieci na każde 100 tysięcy jest maltretowane;
 - Około 60% rodziców stosuje wobec swoich dzieci kary cielesne;
 - Około 33% rodziców dotkliwie pobiło swoje dziecko przed ukończeniem przez nie 6 roku życia.

Należy pamiętać, że przemoc w rodzinie może mieć także wymiar psychiczny. Najczęściej oprawcami są dawne ofiary przemocy, które wyniosły takie „nauki” z własnego doświadczenia. Proceder przemocy fizycznej czy psychicznej nie jest jednokierunkowy. Ostatnie badania wydobły na światło dzienne zjawisko gwałtu małżeńskiego. Zmuszanie jednego z małżonków do kontaktu seksualnego często było zatajane przez ofiary bądź ignorowane przez władze. Przemoc w związku małżeńskim może sprowadzać się do form fizycznych (bicia, gwałtu, lekkich i poważnych uszkodzeń ciała) i psychicznych (poniżanie, groźby, zakazy).⁵

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z najpoważniejszych kwestii społecznych. Ilość osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Można się oprzeć o dane szacunkowe ustalone dla populacji przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje tabela 15.

Tabela 15 Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

POPULACJE OSÓB, U KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ RÓŻNE KATEGORIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH					
		W POLSCE	W MIEŚCIE 100 TYS. MIESZK.	W MIEŚCIE 25 TYS. MIESZK.	W GMINIE 10 TYS. MIESZK.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys. osób	ok. 2000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln. osób	ok. 4000 osób	ok. 1000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln. osób	ok. 4000 osób	ok. 1000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5%-7% populacji	2 mln. – 2,5 mln. osób	5000-7000 osób	1250-1750 osób	500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 2 mln osób	ok. 5.300 osób	ok. 1330 osób	ok. 530 osób

Źródło: Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Na terenie gminy Stęszew działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja inicjuje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, które w szczególności obejmują:

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz osób zagrożonych uzależnieniami;

⁵ <http://wrodzinie.info.pl/przejawy-patologii/13-skutki-patologii-w-rodzinie>

- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i/lub narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- Wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;
- Podejmowanie interwencji w związku z naruszaniem przepisów dotyczących zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych, zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- Wspomaganie działań zapobiegających i naprawczych wobec osób dotkniętych przemocą domową;
- Podejmowanie interwencji wobec sprawców przemocy w rodzinie.

OGÓLNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

- Zmniejszenie spożywanego alkoholu przez młodzież;
- Zmniejszenie ilości nowych przypadków uzależnienia;
- Zmniejszenie śmiertelności i degradacji psychofizycznej osób uzależnionych;
- Rozpoczęcie profesjonalnej terapii uzależnień i innych usług leczniczych na terenie gminy;
- Zmniejszenie rozmiarów uszkodzeń zdrowia i zaburzeń życia rodzinnego;
- Zmniejszenie udziału nietrzeźwości wśród przyczyn naruszania prawa i porządku publicznego;
- Zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym;
- Promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- Tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej dla realizacji programu.

Tabela 16 Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	2016	2017	2018
Posiadane środki [zł]	376.087,00	421.036,00	553.518,00
Wykonanie wydatków [zł]	230.973,89	219.020,51	277.403,39
Liczba posiedzeń	12	12	12
Liczba szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych	1	-	1
Liczba szkoleń dla członków GKRPA	1	1	1
Konferencje dla kadry pedagogicznej	-	-	2
Warsztaty profilaktyczne dla uczniów w szkołach	5	4	4
Liczba dzieci, którym opłacono pobyt na obozie letnim	20	19	11
Liczba postanowień na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych	8	20	14
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	18	14	17
Liczba osób, wobec których zastosowano obowiązek badania przez biegłego psychologa	6	7	10
Liczba osób, wobec których skierowano wnioski do sądu Rejonowego w sprawie wszczęcia postępowania o leczenie odwykowe oraz ustanowienie kuratora	8	8	7
Liczba osób, które skorzystały z porad Punktu Konsultacyjnego	69	81	53

Źródło: OPS Stęszew

Gmina umożliwia także skorzystanie z pomocy psychologicznej. W Strykowie, Modrzu, Będlewie, Wronczynie i przy Szkole Podstawowej w Stęszewie funkcjonują świetlice o charakterze opiekuńczo-wychowawczym.

W wielu rodzinach mamy do czynienia ze zjawiskiem ukrytej przemocy. Niezbędne jest przeprowadzenie działań mających na celu poprawę stanu świadomości społecznej wobec zjawiska przemocy, budowanie spójnego systemu pomocy ofiarom przemocy, szkolenie osób zajmujących się pomaganiem, przygotowywanie materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz prowadzenie edukacji publicznej na temat przemocy w rodzinie i środowisku wobec dzieci, młodzieży i sposób jej przeciwdziałania. Jednym z takich działań jest procedura „Niebieskiej Karty”. Niebieskie Karty to instytucjonalne narzędzie służące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która weszła w życie w sierpniu ubiegłego roku, definiuje tę procedurę następująco: procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Zapisy tej nowelizacji wskazują na Radę Ministrów, jako organ, który określa kształt procedury oraz opracowuje wzory formularzy wykorzystywanych podczas jej realizacji. Jeżeli osobą doznającą przemocy jest dziecko, to czynności w ramach procedury "Niebieskiej Karty" przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. W sytuacji gdy to rodzice, opiekun prawny lub faktyczny są podejrzani o stosowanie przemocy wobec dziecka, te czynności przeprowadza się w obecności

pełnoletniej osoby najbliższej (w rozumieniu art. 115 § 11 kk) czyli np. dziadków, pradiadków oraz rodzeństwa (w miarę możliwości również w obecności psychologa). Obecność psychologa nie jest warunkiem niezbędnym w sytuacji, gdyż często zdarza się, że takiej osoby nie ma w zasobach kadrowych danej placówki czy miejscowości. Zakończenie procedury wymaga udokumentowania w formie protokołu podpisanego przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty uczestniczące w procedurze po jej zakończeniu.

Tabela 17 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
Posiedzenia Grup Roboczych	103	55	71
Zastosowane procedury „niebieskich kart”	41	58	27
Zakończone procedury „niebieskich kart”	25	44	16
Ofiary przemocy w rodzinie korzystające z bezpłatnej pomocy psychologa ds. przemocy w rodzinie	9	5	3

Źródło: OPS Stęszew

2.4.5 SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Jednocześnie jest ona również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. Niepełnosprawność to jedna z głównych kwestii społecznych, która utrudnia funkcjonowanie coraz większej liczbie ludności. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem w Polsce na koniec marca 2011 r. wynosiła około 4,7 mln. Tym samym liczba osób niepełnosprawnych stanowiła 12,2% ludności kraju. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet. Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym w zbiorowości osób niepełnosprawnych dotyczy jednak tysięcy osób o obniżonej sprawności w codziennym funkcjonowaniu, a zatem i wymagających szczególnego podejścia w edukacji, na rynku pracy i w życiu codziennym⁶.

Utrudnienia wynikające z barier takich jak brak możliwości dojazdu, brak rozbudowanej oferty zawodowej przystosowanej do możliwości osób niepełnosprawnych lub nadopiekuńczość ze

⁶ <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosc-w-liczbach-/dane-demograficzne/>, dostęp 24.10.2018 r.

strony opiekunów sprawia, że osoby niepełnosprawne uważają, iż społeczeństwo słabo się nimi interesuje.

Rehabilitacja społeczna powinna doprowadzić osobę niepełnosprawną do samoakceptacji, czyli odnalezienia własnej tożsamości w aktualnych warunkach życia. Rehabilitacja społeczna nie jest możliwa bez współdziałania służb, tworzących system zabezpieczeń i likwidujących bariery utrudniające egzystencję osobom niepełnosprawnym. Skuteczność rehabilitacji społecznej zależy także od pomocy organizacji i instytucji działających na rzecz włączania osób niepełnosprawnych w życie kulturalne, rozrywkę, sport i rekreację.

Wobec osób, które wymagają całodobowej opieki stosuje się skierowanie do Domu Pomocy Społecznej. Dobór placówki zależy jest od potrzeb osoby tam kierowanej i zawsze jest rozwiązaniem ostatecznym, kiedy wszystkie metody pracy środowiskowej okazują się niewystarczające. Kwestia osób niepełnosprawnych związana jest mocno z seniorami. Wraz z wiekiem wzrasta liczba osób o ograniczonej sprawności. W działaniach dla tej grupy ważne są zarówno kwestie właściwej opieki – wystandaryzowane usługi opiekuńcze, jak i formy aktywizacji, tj. możliwość spotkań, aktywności ruchowej i kulturalnej.

Tabela 18 Liczba osób skierowanych do DPS i objętych usługami opiekuńczymi w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Liczba osób, którym opłacono pobyt w DPS	19	22	27
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	39	43	43
Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	3	3	4

Źródło: OPS Stęszew

Od 1 sierpnia 2018 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Stęszewie realizuje Projekt „Seniorze trzymaj formę!” w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt polega na prowadzeniu zajęć w czterech nowo utworzonych Klubach Seniora (Wronczyn, Strykowo, Jeziorki, Stęszew) oraz Partnera „Stęszewski Uniwersytet Trzeciego Wieku”. W spotkaniach bierze udział 140 osób. Prowadzone są następujące zajęcia:

- Zajęcia ogólnorozwojowe;
- Zajęcia rehabilitacyjne;
- Treningi pamięci;
- Zajęcia z dietetykiem;
- Wyjazdy integracyjne do kina, teatru, na basen.

Z kolei dla osób niepełnosprawnych organizowane są m. in. Pikniki Integracyjne.

W Stęszewie otwarto wypożyczalnię sprzętu wspomagającego i pielęgnacyjnego. Sprzęt ten jest własnością Ośrodka Pomocy Społecznej w Stęszewie i pochodzi ze środków pozyskanych w ramach wyżej wymienionego projektu „Seniorze trzymaj formę!” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Z usług wypożyczalni mogą skorzystać osoby w wieku 60+, ze szczególnym uwzględnieniem osób w trudnej sytuacji finansowej, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które ze względu na stan zdrowia będą wymagały wsparcia z wykorzystaniem odpowiedniego sprzętu. W szczególnie uzasadnionych okolicznościach z bezpłatnego wypożyczenia sprzętu mogą skorzystać osoby poniżej 60 r. na podstawie przedstawionych dodatkowych informacji dot. sytuacji materialno-bytowej. W ramach wypożyczalni osoby zainteresowane mogą wypożyczyć:

- łóżka rehabilitacyjne/łóżka szpitalne,
- wózki inwalidzkie,
- kule ortopedyczne,
- materace przeciwodleżynowe,
- balkoniki,
- krzesła z oparciem do higieny osobistej,
- taborety do higieny osobistej,
- systemy wywoławcze.

2.4.6 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne.

Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja, Państwowa Straż Pożarna⁷, które w realizacji swoich zadań wspierane są przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP Stęszew i OSP Strykowo).

W 2017 roku w gminie Stęszew stwierdzono szacunkowo 198 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 13,32 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza

⁷ Na terenie Gminy nie ma jednostki PSP.

od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Stęszew wynosi 60,40% i jest znacznie mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejszy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Stęszew najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym – 9,13 (wykrywalność 48%) oraz przeciwko mieniu – 7,48 (wykrywalność 37%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe – 1,44 (98%), o charakterze gospodarczym – 2,02 (76%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu – 0,30 (89%).⁸

2.5 ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do zdiagnozowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących do porządkowania informacji i bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Jest skuteczną metodą identyfikacji słabych i silnych stron badanej JST oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką społeczną gminy – jest więc spojrzeniem „od sytuacji dzisiejszej w przyszłą”. Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych „informacji” na cztery kategorie czynników strategicznych:

- Mocne strony (S) – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony polityki społecznej, i które należy wykorzystać będą sprzyjać jej wzmocnieniu;
- Słabe strony (W) – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią słabe strony polityki społecznej, i które nie wyeliminowane będą ją osłabiać;
- Szanse (O) – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych;
- Zagrożenia (T) – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

Tabele zamieszczone poniżej obejmują SWOT w ujęciu jakościowym. Dodatkowo w oparciu o istniejące dokumenty strategiczne wyższego rzędu przyjęto, że nie nastąpią żadne gwałtowne zmiany makroekonomiczne, istotne zmiany polityki społecznej, rolnej bądź

⁸ Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Steszew#poziom-przest%C4%99pczo%C5%9Bci

podatkowej, które miałyby fundamentalny wpływ na sytuację gminy. Przedstawiona poniżej analiza dotyczy następujących obszarów:

- Uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- Osoby niepełnosprawne;
- Dzieci, młodzież, rodzina;
- Osoby starsze;
- Polityka służb socjalnych.

Tabela 19 Analiza SWOT, obszar: uzależnienia i przemoc w rodzinie

UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Zespół interdyscyplinarny; • Skuteczna diagnoza osób z problemami uzależnień; • Prowadzenie poradnictwa w zakresie przemocy w rodzinie; • Pomoc psychologiczna; • Punkt konsultacyjno-informacyjny; • Istnienie sprawdzonych procedur (Niebieskie Karty); • Wdrażanie i realizowanie działań wobec sprawców przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności z monitorowaniem wieku inicjacji alkoholowej; • Niedostateczne zainteresowanie rodziców problematyką uzależnień; • Społeczne przyzwolenie na nadużywanie alkoholu; • Zjawisko (przemoc w rodzinie) silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy; • Niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących przepisów prawnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Narastające zrozumienie społeczne zagadnień przemocowych; • Wzrastająca świadomość w zakresie przemocy, zwłaszcza wobec kobiet; • Wzrastająca świadomość rodziców, nauczycieli co do zagrożeń związanych z używkami; • Traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego; • Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej, działań szkoleniowo-edukacyjnych w zakresie uzależnienia, przemocy w rodzinie; • Programy i warsztaty profilaktyczne dla dzieci i młodzieży w szkołach. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój technologii sprzyjający nowym uzależnieniom (np. telefon, Internet); • Zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności wobec problemu; • Zwiększenie liczby osób z uzależnieniami; • Rozpad rodzin; • Marginalizacja społeczna osób nadużywających alkoholu; • Funkcjonujące w społeczeństwie mity, przekonania i stereotypy na temat przemocy w rodzinie; • Brak możliwości zapewnienia właściwej ochrony ofiarom przemocy (np. izolacja ofiary zamiast sprawcy).

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 20 Analiza SWOT, obszar: osoby niepełnosprawne

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy, potrzeby osób niepełnosprawnych; • Prowadzenie działań socjalnych; • Jakość świadczonych usług opiekuńczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa; • Bariery architektoniczne; • Niewielka liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych lub oferty pracy dostosowanej do osób z niepełnosprawnościami; • Trudności z asymilacją społeczną; • Ograniczony dostęp do miejsc w ośrodkach wsparcia; • Mała liczba organizacji zajmujących się osobami niepełnosprawnymi.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Akceptacja społeczna osób niepełnosprawnych; • Upowszechnienie informacji dotyczących osób niepełnosprawnych i ich praw; • Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych; • Możliwości korzystania z funduszy strukturalnych, szczególnie Europejskiego Funduszu Społecznego; • Udzielanie i wypłacanie rodzinom świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku celowego dla opiekuna; • Stworzenie możliwości uczestnictwa w Domach Dziennego Pobytu; • Warsztaty terapii zajęciowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rosnące oczekiwania społeczne wobec poziomu wsparcia dla osób niepełnosprawnych; • Nieodpowiadająca potrzebom osób niepełnosprawnych infrastruktura techniczna; • Bierna postawa osób niepełnosprawnych w kwestii zmiany swojej sytuacji życiowej; • Rozluźnienie więzi rodzinnych; • Rosnąca liczba osób starszych oraz osób niepełnosprawnych.

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 21 Analiza SWOT, obszar: dzieci, młodzież, rodzina

DZIECI, MŁODZIEŻ, RODZINA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Różne formy wspierania dzieci z rodzin najuboższych; • Program Rodzina 500+; • Zainteresowanie samorządu problematyką dzieci i młodzieży; • Rozwinięty poziom oświaty w tym dobra jakość infrastruktury oświaty; • Współpraca z PCPR w sprawie systemu pieczy zastępczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Problemy z używkami; • Brak odpowiednich wzorców; • Zaangażowanie w pracę osłabiające więzi rodzinne; • Brak współpracy z rodziną.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój form organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży (dostęp do kultury, sportu); • Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla rodzin; • Rozwój interdyscyplinarnych form wsparcia; • Edukacja rodziców z trudnościami wychowawczymi; • Edukacja rodziców w pełnieniu właściwych ról w rodzinie; • Promowanie i organizowanie różnych form integracji rodzin; • Realizacja programów wspierających rodziny; • Wspieranie działalności istniejących świetlic; • Współpraca ze szkołami i ośrodkami terapeutycznym; • Aktywne pozyskiwanie środków pozabudżetowych na prowadzenie różnych programów profilaktycznych; • Członkostwo Polski w Unii Europejskiej jest szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny; • Uświadomienie społeczności o zagrożeniach wynikających z uzależnień. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bierność zawodowa będąca wynikiem dużej ilości świadczeń; • Zjawisko dziedziczenia biedy; • Niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną; • Zanik więzi rodzinnych, sąsiedzkich; • Zanik szacunku dla starszych; • Występowanie zagrożeń funkcjonowania rodzin: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo; • Wzrost liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 22 Analiza SWOT, obszar: osoby starsze

OSOBY STARSZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowaniu opieki nad pochodzącymi z nich osobami starszymi; • Uwrażliwienie społeczności lokalnej; • Działalność organizacji pozarządowych osób starszych jako formy integracji; • Dostarczanie gorących posiłków osobom starszym; • Uczestnictwo w realizowanych projektach Unijnych z udziałem osób starszych; • Program „Seniorze trzymaj formę!”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Samotność; • Zwiększająca się różnorodność problemów z którymi zgłaszają się beneficjenci pomocy społecznej; • Zjawisko wykluczenia społecznego; • Starzenie się społeczeństwa i związany z tym wzrost liczby osób starszych i niesamodzielných; • Niskie dochody osób starszych; • Trudny dostęp do opieki zdrowotnej, zwłaszcza lekarzy specjalistów.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość skorzystania przez osoby starsze z pomocy ze strony rodziny; • Rozwój form organizacji czasu wolnego seniorów (dostęp do kultury, sportu); • Rozwój infrastruktury związanej z kulturą; • Stworzenie domu dziennego pobytu; • Dalsza możliwości uczestnictwa w klubach Seniora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju; • Rosnąca liczba osób starszych potrzebujących usług opiekuńczych i całodobowej opieki; • Marginalizowanie problemów i potrzeb osób starszych; • Trudny dostęp do domów pomocy społecznej – wysokie koszty; • Rozluźnienie więzi rodzinnych; • Wyjazd dzieci poza granice kraju i pozostawienie starzejących rodziców.

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 23 Analiza SWOT, obszar: polityka służb socjalnych

POLITYKA SŁUŻB SOCJALNYCH	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wykształcona kadra OPS; • Dobra znajomość środowiska; • Dobra współpraca ze szkołami, policją; • Szeroki zakres pomocy społecznej realizowanej na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej; • Sprawnie działający Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak współpracy klienta z pracownikami socjalnymi; • Konsumpcyjny tryb życia; • Brak chęci do zmiany swojej trudnej sytuacji rodzinnej; • Ubóstwo społeczeństwa podyktowane świadomym wyborem; • Trudności w zaangażowanie mieszkańców w wolontariat; • Słabnące więzi rodzinne; • Niski poziom integracji i więzi wspólnoty mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost kompetencji osób zajmujących się pomaganiem osobom i rodzinom; • Wzrost liczby specjalistów przygotowanych do pracy z rodziną problemową; • Pozyskiwanie środków UE na kursy i przeszkolenia dla osób korzystających z pomocy społecznej; • Praca socjalna poprzez wizyty pracowników socjalnych w środowisku i propagowanie aktywnego i zdrowego trybu życia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niestabilność prawa, zmiany przepisów; • Wzrost nowych zadań; • Agresja wśród młodzieży; • Powiększenie się dysfunkcji rodzinnych; • Wycuczona bezradność.

Źródło: Analiza Remedis SA

2.6 ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne (organizacje pozarządowe).

Na terenie gminy pomoc i wsparcie oferuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Realizuje on zadania m.in. wynikające z ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, świadczeniach wychowawczych, funduszu alimentacyjnego, wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej m.in. koordynując rozwiązywanie problemów społecznych.

Ważnym elementem dbałości o system pomocy społecznej jest właściwe zarządzanie kadrami pomocy społecznej. W skróconej formie prezentuje tę problematykę np. Pani Mariola Świdorska w artykule pt. „Ryzyko wypalenia zawodowego wśród pracowników socjalnych”⁹.

2.7 PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Wykorzystano źródła i materiały oparte o dane dostępne w OPS, Urzędzie Miasta, Banku Danych Lokalnych, Powiatowym Urzędzie Pracy i innych źródłach, uwzględniono wyniki analizy SWOT. Z dokonanej analizy wynika, że problemy społeczne i obszary działań powiązane są ze sobą wieloma zależnościami i przenikają się nawzajem.

⁹ http://bazhum.muzhp.pl/media//files/Pedagogika_Rodziny/Pedagogika_Rodziny-r2013-t3-n3/Pedagogika_Rodziny-r2013-t3-n3-s37-52/Pedagogika_Rodziny-r2013-t3-n3-s37-52.pdf

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

3.1 MISJA

Określono misję dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stęszew, której celem jest dążenie do poprawy życia mieszkańców poprzez wytyczenie kierunków zmian sprzyjających budowaniu gminy wspierającej zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

**SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE STĘSZEW
PRZECIWDZIAŁA MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU
ORAZ AKTYWIZUJE MIESZKAŃCÓW**

Urzeczywistnianie misji odbędzie się poprzez realizację celów strategicznych, programów operacyjnych oraz kierunków działań.

3.2 CELE STRATEGICZNE

3.2.1 CEL STRATEGICZNY 1 – WZMACNIANIE PRAWIDŁOWEJ ROLI RODZINY

Tabela 24 CEL STRATEGICZNY 1

CEL STRATEGICZNY 1	WZMACNIANIE PRAWIDŁOWEJ ROLI RODZINY
PROGRAM OPERACYJNY 1.1	WSPIERANIE RODZIN
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej funduszu alimentacyjnego, świadczeń rodzinnych i świadczeń wychowawczych.
	Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przewyciężeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie ich funkcji.
	Monitorowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym oraz podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie tego rodzaju niepożądanych zachowań wśród uczniów.
	Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
PROGRAM OPERACYJNY 1.2	WZMOCNIENIE UMIEJĘTNOŚCI W ZAKRESIE FUNKCJONOWANIA RODZINY
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych (Asystent rodziny)
	Budowanie prawidłowych więzi rodzinnych poprzez organizowanie warsztatów oraz zajęć (np. psychoedukacyjnych)
	Organizowanie i prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
	Ścisła współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym w celu udzielenia rodzinie kompleksowej pomocy
	Podejmowanie działań wspierających reintegrację rodzin (wskazywanie możliwości podjęcia terapii rodzinnej oraz mediacji, udzielaniu informacji nt. instytucji udzielających wsparcia w sprawach zaburzonych relacji wewnątrzrodzinnych)
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, organizacje pozarządowe, sponsorzy.
CZAS REALIZACJI	W sposób ciągły.
MIERNIKI OCENY	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin objętych pracą socjalną; • Liczba asystentów rodziny; • Liczba rodzin objętych wsparciem finansowym; • Liczba grup wsparcia i grup samopomocowych; • Liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej; • Liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy

	<p>w rodzinie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia; • Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym;
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	Urząd Miejski Gminy Stęszew, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, inne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe.
PARTNERZY	Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje pozarządowe.

Źródło: Analiza Remedis SA

3.2.2 CEL STRATEGICZNY 2 – AKTYWIZACJA ŚRODOWISKA NA RZECZ OGRANICZANIA WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

Tabela 25 CEL STRATEGICZNY 2

CEL STRATEGICZNY 2	AKTYWIZACJA ŚRODOWISKA NA RZECZ OGRANICZANIA WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO
PROGRAM OPERACYJNY 2.1	DYNAMIZACJA ŚRODOWISK OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I SENIORÓW
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Promowanie wśród społeczności lokalnej i samych osób starszych i niepełnosprawnych aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
	Diagnoza potrzeb ludzi niepełnosprawnych oraz dążenie do ich zaspokojenia.
	Wspieranie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez systematyczną współpracę z PCPR i PUP oraz informowanie środowiska o istniejących możliwościach zatrudnienia.
	Współdziałanie z PCPR i PFRON w likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych.
	Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.
	Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.
PROGRAM OPERACYJNY 2.2	UŁATWIENIA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Zapewnienie usług opiekuńczych i wspierających ludziom starszym, samotnym i chorym w miejscu zamieszkania.
	Zapewnienie możliwości udziału w turnusach rehabilitacyjnych i obozach terapeutycznych.
	Skuteczna realizacja programów profilaktycznych.
	Wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych do realizacji projektów skierowanych do osób starszych i przewlekle chorych.
	Wykorzystanie doświadczenia osób starszych przy prowadzeniu różnego rodzaju świetlic, kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży.
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet państwa, budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, sponsorzy.
CZAS REALIZACJI	W sposób ciągły
MIERNIKI OCENY	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób z niepełnosprawnością w bazie OPS; • Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną; • Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej; • Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych; • Liczba osób starszych i niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze, turystyce; • Liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych; • Liczba miejsc pobytu w ośrodkach wsparcia.
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	Urząd Miejski Gminy Stęszew, Ośrodek Pomocy Społecznej.
PARTNERZY	Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje pozarządowe.

Źródło: Analiza Remedis SA

3.2.3 CEL STRATEGICZNY 3 – PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI SPOŁECZNOŚCI I OSÓB ZWIĄZANYCH Z ROZWOJEM SPOŁECZNYM

Tabela 26 CEL STRATEGICZNY 3

CEL STRATEGICZNY 3	PREWENCJA DOTYCZĄCA OGRANICZENIU NEGATYWNYCH SKUTKÓW UZALEŻNIEŃ
PROGRAM OPERACYJNY 3.1	ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU NOWYCH PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY
KIERUNKI DZIAŁAŃ	<p>Prowadzenie kampanii społecznych i działalności edukacyjnej na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.</p> <p>Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.</p>
PROGRAM OPERACYJNY 3.2	WZMOCNIENIE LOKALNYCH SYSTEMÓW PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
KIERUNKI DZIAŁAŃ	<p>Opracowywanie, upowszechnianie i dystrybucja materiałów edukacyjnych dla osób i podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych, w tym również przemocy w rodzinie.</p> <p>Prowadzenie skoordynowanego systemu pomocy osobom i rodzinom borykającym się z problemem uzależnienia.</p>
PROGRAM OPERACYJNY 3.3	SPECJALISTYCZNE SZKOLENIA DLA OSÓB ZWIĄZANYCH Z POMOCĄ SPOŁECZNĄ
KIERUNKI DZIAŁAŃ	<p>Szkolenia specjalistyczne z rozpoznawania problemów, znajomości przepisów itp. dla pracowników systemu pomocy społecznej.</p> <p>Szkolenia specjalistyczne dla osób nie związanych zawodowo z systemem pomocy społecznej, np. nauczycieli, pielęgniarki środowiskowe, policjantów itp.</p> <p>Zapobieganie wypaleniu zawodowemu osób związanych z pomocą społeczną.</p>
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, sponsorzy
CZAS REALIZACJI	W sposób ciągły.
MIERNIKI OCENY	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba akcji profilaktycznych; • Ilość zorganizowanych warsztatów na temat profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie; • Ilość organizacji, które dostały wsparcie na działania mające na celu zmianę obyczajów; • Ilość szkół, które uzyskały wsparcie na działania związane z zapobieganiem używania środków psychoaktywnych; • Liczba osób biorących udział w specjalistycznych szkoleniach i warsztatach;

	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób, wobec których GKPIRPA prowadzi postępowanie dotyczące podjęcia leczenia odwykowego w specjalistycznych placówkach; • Liczba punktów konsultacyjnych prowadzonych na terenie Gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy; • Liczba osób korzystających z punktów konsultacyjnych.
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	Urząd Miejski Gminy Stęszew, Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki organizacyjne.
PARTNERZY	Instytucje rządowe (w tym Policja), naukowo-szkoleniowe, samorządowe, organizacje pozarządowe.

Źródło: Analiza Remedis SA

3.3 METODY WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stęszew, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań (np. wskaźnik bezrobocia liczebność i wielkość przyznawanych poszczególnych zasiłków, świadczeń i innych form pomocy dla osób potrzebujących. Warto zwrócić uwagę, że zmiany ustawowe mogą spowodować pojawianie się nowych informacji socjalnych (np. program Rodzina 500+ dający nową informację o rodzinach). Oprócz informacji ilościowej wynikającej z porównywania opisanych wskaźników ważna jest też informacja jakościowa wynikająca z działań pracowników socjalnych.

Ośrodek Pomocy Społecznej raz do roku na sesji Rady Gminy składa sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Przygotowanie tych sprawozdań w sposób pokazujący rok bieżący na tle lat poprzednich i odniesienie się do określonych w strategii mierników realizacji działań realizujących cele strategiczne będzie właściwą formą ewaluacji realizacji strategii.

Organem koordynującym wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Stęszewie zgodnie z art. 110 pkt 4 ustawy o pomocy

społecznej. Realizacja działań wynikających ze Strategii będzie odbywać się zgodnie z harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach.

Wszelkie zawarte w Strategii cele strategiczne i kierunki działań mogą, a nawet powinny ulegać zmianie wraz ze zmieniającą się lokalną sytuacją społeczną.

4. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

Tabela 1 Liczba mieszkańców gminy Stęszew w latach 2009-2018	14
Tabela 2 Liczba uczniów w gminie Stęszew w latach 2009-2018.....	20
Tabela 3 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Stęszew w latach 2009-2018.....	20
Tabela 4 Budżet Ośrodka Pomocy Społecznej.....	23
Tabela 5 Powody przyznania pomocy w latach 2016-2018	24
Tabela 6 Typy rodzin objętych pomocą społeczną.....	24
Tabela 7 Formy pomocy w latach 2016-2018	25
Tabela 8 Pomoc z programu pomoc państwa w zakresie dożywiania w latach 2016-2018	25
Tabela 9 Bezrobocie na terenie gminy Stęszew w latach 2016-06.2019	26
Tabela 10 Wspieranie rodziny w latach 2016-2018	27
Tabela 11 Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny w latach 2016-2018.....	27
Tabela 12 500+ w latach 2016-2018.....	28
Tabela 13 Program Dobry Start 300+	28
Tabela 14 Karty Dużej Rodziny	28
Tabela 15 Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych...	30
Tabela 16 Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	32
Tabela 17 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w latach 2016-2018	33
Tabela 18 Liczba osób skierowanych do DPS i objętych usługami opiekuńczymi w latach 2016-2018	34
Tabela 19 Analiza SWOT, obszar: uzależnienia i przemoc w rodzinie	37
Tabela 20 Analiza SWOT, obszar: osoby niepełnosprawne.....	38
Tabela 21 Analiza SWOT, obszar: dzieci, młodzież, rodzina	39
Tabela 22 Analiza SWOT, obszar: osoby starsze.....	40
Tabela 23 Analiza SWOT, obszar: polityka służb socjalnych.....	41
Tabela 24 CEL STRATEGICZNY 1.....	44
Tabela 25 CEL STRATEGICZNY 2.....	46
Tabela 26 CEL STRATEGICZNY 3.....	48

Wykres 1 Gęstość zaludnienia w gminie na 1 km ²	15
Wykres 2 Migracje mieszkańców gminy Stęszew w latach 2009-2018.....	15
Wykres 3 Urodzenia i zgony w gminie w latach 2009-2018.....	16
Wykres 4 Przyrost naturalny w gminie Stęszew w latach 2009-2018.....	16
Wykres 5 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w gminie Stęszew w latach 2009-2018 ...	17
Wykres 6 Liczba osób w wieku produkcyjnym w gminie Stęszew w latach 2009-2018.....	17
Wykres 7 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w gminie Stęszew w latach 2009-2018	18
Rysunek 1 Gmina Stęszew	13